

Rasspecifika Avelsstrategier
för
Sredneasiatskaja Ovtjarka (cao)
(Centralasiatisk herdehund)

RAS 2013

Allmänt

Namn: Sredneasiatskaja Ovtjarka

Grupp: 2, sektion 1, FCI 335

Hemland: fd Sovjetunionen (regioner i Centralasien)/Ryssland

Användning: Vakthund

Rasklubb: Ingår i Svenska Ovcharkaklubben

Specialklubb: Svenska Bergs- och Herdehundsklubben

Rasens historia

När det gäller rasens ursprung finns det två teorier, en att rasen härstammar från Tibetansk Mastiff och en annan att rasen är den Tibetanska Mastiffens anfader. Den Tibetanska Mastiffen dyker upp i historien första gången år *1121 f.Kr.* Ryska forskare hävdar att Sredneasiatskaja Ovtjarka (CAO) redan fanns *6000 år f.Kr.* och är världens äldsta hund.

Sredneasiatskaja Ovtjarka har från begynnelsen varit boskap och gårdsvaktare. I den här delen av världen var fåret mer representerat än nötkreatur, vilket medförde att hundarna för det mesta hjälpte herden att vakta får och hålla stora rovdjur såsom varg, leopard och björn på avstånd. De var också behjälpliga att jaga bort rövare som ville stjäla får. Som gårdsvaktare skyddade hundarna gården och familjen. De strövade fritt på runt gården och höll uppsikt över omgivningen.

Långt tillbaka i tiden det vi idag kallar forntiden, levde folk nära naturen. Boskapen hade de runt sin bosättning och hundarna användes mer till skydd mot vilda djur och rövare för själva bosättningen än för boskapen. Detta förändrades under det *första århundradet f.Kr.* Då folket började ta sina djur till beten långt från bosättningen. Vissa stammar följde sina boskapshjordar och Nomadstammarna hade uppstått. I detta läge förändrades hundarnas arbetsuppgift. De hjälpte nu också till att skydda boskapshjordarna förutom att de skyddade herdarna. På den här tiden var det svårt att överleva och med tanke på att de hade stora boskapshjordar drog dessa automatiskt till sig vilddjur som såg det hela som ett gigantiskt smörgåsbord. Utan vännen, kamraten, försvaren och livvakten, Sredneasiatskaja Ovcharka hade vare sig människor eller tamboskap överlevt speciellt länge.

Den Centralasiatiska herdehunden är en stark hund som är anspråkslös när det gäller mat och dryck, CAO är mycket kapabel att under lång tid vakta en hjord med djur som betar och skydda dem mot hotande faror då i första hand rovdjur vilka fanns i stora mängder vid den här tiden. Omständigheten att (Sredneasiatskaja Ovtjarka) denna stora hund klarade sig på lite mat men samtidigt var tillräckligt stark för att kämpa ner vargar och andra rovdjur gjorde den näst intill outhärlig för de här människorna. En annan egenskap som uppskattades mycket var dess tålighet. Sredneasiatskaja Ovtjarka är kapabel att arbeta i extrem hetta +45C till – 30C. Det sägs också att hundarna är kapabla till att skydda från stora ormar, de hugger av ryggraden på ormen för att undgå att ormen drar åt svansen och resten av kroppen runt halsen på dem och stryper dem.

Under tiden fram till det 7:e århundradet värderades hundarna högt och ansågs i det närmaste som heliga. Detta ändrades när Araberna invadera Centralasien, de ansåg att hundar var orena och de dödade hundar urskillningslöst. Det blev dock kvar hundar vilka genom seklerna har överlevt till våra dagar.

Om vi tittar hur människans ”bästa” vän har utvecklats över dessa 5000-6000 år ser vi att trots alla motgångar har den ras vi i dag kallar Sredneasiatskaja Ovcharka överlevt. Förmodligen på grund av egenskaper som att de klarar sig på lite mat har ett tjock skinn vilket inte så lätt går sönder i slagsmål med vilda djur eller rispas av de vassa taggar som finns i det karga landskap där de växt upp.

Namnet Sredneasiatskaja Ovcharka som ras namn antogs så sent som 1935. Andra namn på samma hund kan vara: Alabai, Turkmen Alabai, Central Asia Mastiff, Alabay, Turkmenstan Ovcharka

Då alla människor vuxna som barn skulle kunna hantera hundarna runt bosättningen var det bara mentalt stabila och arbetande hundar som fördes vidare i avel. Hundar vilka inte höll måttet togs bort då de inte klarade av det påfrestande arbetet.

Dagens Centralasiatiska Herdehund är fortfarande samma hund man kan läsa om i historien. Den tyr sig till människan där den gärna tar ett stort ansvar för små barn i familjen. Det är en modig hund som inte väjer för något när det gäller att försvara familjemedlemmarna eller gårdens djur mot attacker från vilda djur eller andra fridstörare.

De exteriöra egenskaperna har inte förändrats efter vad man kan läsa i historiska dokument och se på målningar från den här tiden. Tittar man på gamla fotografier från seklets början ser man även där att inga förändringar har skett. Det som är skillnaden är att dessa hundar från början kuperades och görs än idag i länder där det är tillåtet. Så den synliga skillnad som syns på gamla målningar och fotografier är att de har svansarna och öronen kuperade. Kuperingen gjordes för att skydda hunden från att få avslitna öron och svans vid sammandrabbningar med vilda djur.

Som tidigare sagts är den här hunden en boskapsväktare och vakthund vilket den används till än i dag i vissa länder. I Sverige används den som gårdsväktare eller som sällskapshund. Några hundar arbetar på hästgårdar där de strövar fritt och håller vakt. Ett fåtal används också som vakthundar på företag.

CAO kunde inte registreras i *Sverige före den 1 januari 2007*. Det fanns ett fåtal hundar i Sverige redan tidigare men då de inte är registrerade är det svårt att veta om alla var renrasiga och varifrån de kom.

Den första registrerade CAO i Sverige var Mehir Mia S11704/2007 import från Lettland. Det här var också den först mentalbeskrivna CAO i Sverige. Den mentalbeskrevs redan 2006.

Nulägesbeskrivning

Rasen förekommer i hela Central Asien och i FCI har man skrivit Ryssland som rasens hem- och ursprungsland. Den här rasen är dessutom vanlig i Finland, Estland Lettland, Tjeckien, Polen med flera. Rasen är mycket stor och populär i hemlandet men de finns många även i de uppräknade länderna. Rasen är väldigt liten i Sverige och det har aldrig fötts mer än ett par kullar om året. Dels beroende på få uppfödare och svårigheten att köpa in hundar utifrån. Under senare år har rasen spridits till flera europeiska länder vilket gjort att den har utvecklats fortare än tidigare. 1994 togs karantän bort i Sverige för import av hundar i Europa men problem kvarstod eftersom få uppfödare var villiga att hålla hundar tills de var 9 månader samt vaccinera och blodtesta hundarna. Uppfödarna var också angelägna om att behålla en så bred avelsbas som möjligt, vilket begränsade deras möjlighet att exportera hundar till andra länder.

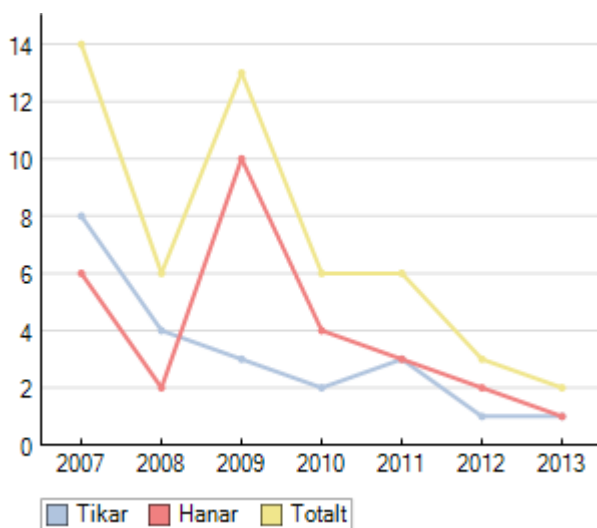
I Finland öppnades gränserna 1994, det gjorde att de kunde köpa in hundar lättare. Idag är rasen större där än här i Sverige

Svenska Ovcharkaklubben har som mål att utveckla rasen i en positiv riktning. Med tanke på den låga populationen av Sredneasiatskaja Ovcharka i Sverige är det viktigt med ett samarbete mellan uppfödarna i Sverige, Norden och övriga Europa.

Under de senaste åren har uppfödare i Sverige importerat, hyrt eller lånat hundar till avel från bl.a. Estland och Tjeckien. Det här avelsarbetet har gynnat rasens genetiska utveckling i Sverige och är en bra grund för fortsatt gott avelsarbete. För närvarande finns det olika avelslinjer i Sverige och det är oerhört viktigt att vi tar tillvara dessa för framtiden.

I Sverige finns i dagsläget ca 30 registrerade hundar.

Antal reg/år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tikar (varav importer)	8 (4)	4 (1)	3	2 (2)	3	1 (1)	1 (1)
Hanar (varav importer)	6 (4)	2	10	4 (1)	3	2 (2)	1 (1)
Totalt	14 (8)	6 (1)	13	6 (3)	6	3 (3)	2 (2)

Inavelsgrad

När det gäller inavelsgraden på de hundar födda i Sverige har endast vid ett tillfälle varit över noll och det var 2009 då den låg på 2,1. Klubbens intention är att fortsätta hålla en så låg inavelstrend som det bara är möjligt.

Den aktuella tillgängliga avelsbasen kan med effektivare utnyttjande ytterligare öka den effektiva populationen, vilken fortfarande ligger lite under rekommenderade lägsta nivån. Man kan därmed ännu minska och undvika inavelsrelaterade problem på ett bättre sätt. Fruktsamheten måste i nuläget anses vara god. Inga tecken på fertilitetsproblem har framkommit vare sig i Sverige eller något annat land.

Mål

- Inavelsgraden måste hållas på en fortsatt låg nivå.
- Avelsbasen bör ökas ytterligare, genom att den tillgängliga avelsbasen utnyttjas bättre.
- Hanhund- såväl som tik användningen måste hållas begränsad för att undvika flaskhalsar.
- Användningen av hanar har i en förlängning mycket stor effekt på såväl den genomsnittliga inavelsgraden som den effektiva populationen. Det är därför av stor vikt att inte enskilda hanar, eller grupper av närbesläktade hundar, får alltför många avkomor.

Strategi, avelsrekommendationer

Fortlöpande diskussion, information och utbildning inom rasklubben om avelsarbetets grundläggande

Villkor som uppfödarna kan ta till sig av för att driva ett meningsfullt avelsarbete.

Några fasta riktlinjer bör ligga till grund för avelsarbetet för att säkerställa en tillfredställande genetisk variation i rasen:

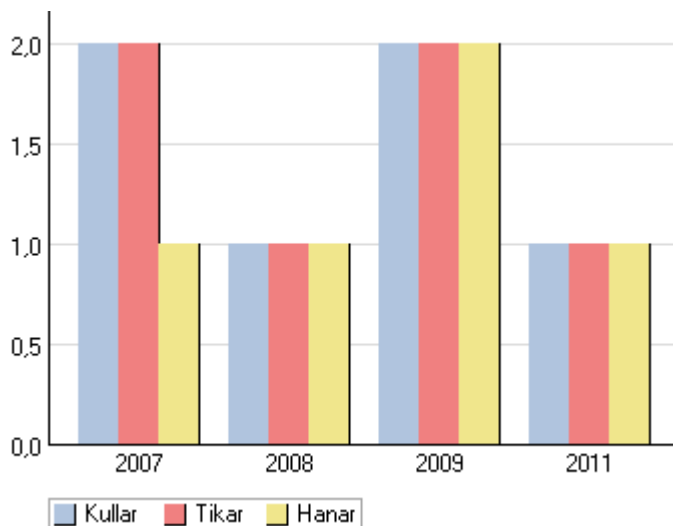
- Inga enskilda parningar bör överstiga 6,25 % (motsvarar kusinparning) i inavelsgrad.
- Den genomsnittliga inavelsgraden för rasen, räknat på fem generationer, bör understiga 2,5 %.

Hanarna som använts i avel under perioden är alla utom en import eller lånehundar från annat land. Vi har som regel att hundarna som används i avel ska vara minst två år vid parningstillfället.

Djur använda i avel

Hanarna som använts i avel under perioden är alla utom en, är importer eller lånehundar från annat land. Vi har som regel att hundarna som används i avel ska vara minst två år vid parningstillfället.

	2007	2008	2009	2011	Totalt
Kullar	2	1	2	1	6
Tikar	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>6</u>
Hanar	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>4</u>

Kullstorlek

	2007	2008	2009	2011
Kullstorlek genomsnitt	5,5	7,0	4,5	6,0
Antal kullar	2	1	2	1

Hälsa

CAO är en ras som drabbas av ett relativt få antal sjukdomar som är genetiskt betingade. Hundarna är långlivade och blir i regel 10-12 år gamla. Det övergripande målet för rasen är att genom ett målmedvetet, långsiktigt och hållbart avelsarbete utveckla och vårda rasen på ett sådant sätt att hundens hälsa och välbefinnande sätts i fokus och prioriteras.

Då rasen inte funnits i Sverige någon längre tid finns i nuläget få hälsodata registrerade. Klubbens målsättning är när det gäller HD/ED att inom en femårsperiod ska alla hundar avsedda att användas till avel vara röntgade. I ett längre tidsperspektiv arbetar vi för att alla hundar ska ED/HD röntgas.

HD

Diagnos	2007	2009	2011
HD grad A	1 (100,0 %)	1 (100,0 %)	1 (100,0 %)
HD grad B			
HD grad C			
HD grad D			
HD grad E			
Totalt antal undersökta	1	1	1
Snittålder för undersökning (månader)	20	14	15
Antal födda	11	9	6

Mentalitet/funktion

Sammanställning per år	2007	2008	2009	2011
Antal födda	11	7	9	6
Känd mental status	1	-	2	-
varav - hanar	-	-	2	-
- tikar	1	-	-	-
Beskrivaren avbryter	-	-	-	-
Ägaren avbryter	-	-	-	-
Avbrutit MH (före 2002-07-01)	-	-	-	-
Oacceptabelt beteende	-	-	-	-
Ägaren avstår skott	-	-	-	-
Avsteg från avreaktion	-	-	-	-

2010 har klubben i samarbete med SKK genomfört ett antal MH –beskrivningar av ett flertal Ovtjarkor. Resultatet av beskrivningen var något överraskande för våra testledare vilka förväntade sig att våra hundar skulle bete sig annorlunda än de gjorde. Klubben är fortsatt positivt inställd till MH -beskrivning då den kan vara till hjälp för att få fram lämpliga hundar till avel. Den är också till hjälp för oss att lära om hundens kapacitet och användningsområde i vardagssituationer, MH-beskrivningen ger oss också möjlighet till att få en bild av hundens personlighet samtidigt som vi kan upptäcka hundens rädslor och vad som väcker dess nyfikenhet. Vi tror dock att det kan vara positivt för oss att ansluta klubben till BPH då vi har en känsla av att den kan anpassas mer precist till vår ras. Den kan dessutom kopplas till egna förslag på moment vi anser vara viktiga för att ge en så komplett bild som möjligt av våra hundar. Som ett led i vår strävan att i vår avel få fram så bra mentalt stabil avkomma som möjligt, kommer klubben med intresse att följa arbetet med BPH då vi redan nu ser denna typ av beskrivning som ett utmärkt sätt att testa våra hundar på. Klubben kommer att försöka få alla valpköpare att mentalbeskriva sina hundar. Klubben har för avsikt att genom utbildning och information sprida kunskap om mentalbeskrivning av hund till alla våra medlemmar. Vi vill på detta vis väcka intresset för våra hundägare att på ett naturligt sätt se på nyttan av mentalbeskrivningar och förhoppningsvis i framtiden får dem att mentalbeskriva sina hundar som ett naturligt led i helhetssynen på hund.

Raser som genom sitt ursprungliga användningsområde kan förväntas ha t ex stark vaktinstinkt och/eller stor misstänksamhet mot främmande personer medför ett särskilt ansvar för såväl uppfödare som hundägare. SKK & SBHK anser därför att individer av dessa raser bör genomgå Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH, alternativt Mentalbeskrivning hund, MH. Hundarnas resultat registreras och redovisas officiellt och bör utgöra ett underlag i avelsarbetet.

Långsiktiga mål

Svenska Ovcharka klubben avser att arbeta för att alla hundar i framtiden ska genomföra MH/BPH

Kortsiktiga mål

I ett första läge är det önskvärt att hundar vilka används i avel har en mentalt känd status.

Exteriör

Helhetsintryck

Sredneasiatskaja Ovtjarka skall vara harmoniskt byggd, storvuxen och måttligt lång (varken lång eller kort i kroppen). Kroppen skall vara robust, voluminös och muskulös, men musklerna skall inte vara framträdande. Könsprägeln skall vara tydligt definierad. Hanhundar är mer massiva och imponerande än tikar och de har mer uttalad manke och större huvud. Rasen är färdigutvecklad vid tre års ålder.

Viktiga Måttförhållanden

Kroppslängden skall endast något överstiga mankhöjden. Storvuxenhet föredras men en proportionerlig konstruktion måste bibehållas.

Benlängden, mätt upp till armbågarna, skall vara 50-52% av mankhöjden.

Nospartiets längd är mindre än halva huvudets längd men längre

Förtjänster

De förtjänster som framhålls oftast och som fortsättningsvis skall framhållas vid exteriörbedömningen är en platt skalle, knappt märkbar stop, brett nosparti, kraftig nacke, bra djup och bredd på bröstkorgen för att tillåta mycket hjärt- och lungrum, starka extremiteter. Dessa detaljer har visat sig vara livsviktiga för rasen vid dess överlevnad i bl.a. öknen.

Brister

De brister som kan förekommer vid exteriörbedömningen är rundad skalle, markerat stop, smal skalle, tunn bröstkorg med inte tillräckligt med utrymme för hjärta och lungorna, svaga bak extremiteter och medföljande svagt rörelseschema. Det förekommer även del tunga hundar som saknar den styrka och smidighet som ska finnas i rasen.

Det som ibland kan vara problem är att våra hundar inte längre är kuperade vilket ibland verkar skapa en viss osäkerhet hos domarna hur öron och svansar ska se ut.

Vår ras är i nuläget så liten att vi inte har så stort jämförelse materiel när vi ska titta på vilka förtjänster domarna prioriterar. Det vi i klubben skulle uppskatta vore att få prata med domare vilka har vår ras i sitt bedömningsuppdrag. Domarkonferenser är ju dyra åtaganden. Vi i klubben ska jobba för att hitta andra vägar att komma till tals med domare än genom en domarkonferens.

2006-2013

finns 12 hundar med titeln SEUCH

Långsiktiga mål

Svenska Ovcharkaklubben (SOK) uppgift är att väcka intresse för och befrämja avel av mentalt och fysiskt sunda samt exteriört fullgoda CAO.

Sredneasiatskaja Ovtjarka är en ras som drabbas av ett relativt få antal sjukdomar som är genetiskt betingade.

Hundarna är långlivade och blir i regel 10 - 12 år gamla.

Det övergripande målet för rasen är att genom ett målmedvetet, långsiktigt och hållbart avelsarbete utveckla och vårda rasen på ett sådant sätt att hundens hälsa och välbefinnande sätts i fokus och prioriteras.

Uppfödare bör dessutom avstå från att göra avelskombinationer utan att först förvissa sig om att dessa i sig inte innebär en känd risk för att någon ärftlig defekt eller sjukdom skall uppstå Sredneasiatskaja Ovtjarka är numerärt en mycket liten ras i Sverige.

Det finns inget som tyder på att den svenska populationen skulle numerärt öka nämnvärt under den närmaste 10 årsperioden. Med befintlig population av svenska avelsdjur så kan inte en sund och långsiktig avel bedrivas i Sverige. Avelsarbetet måste bedrivas i ett internationellt samarbete med utnyttjande av den rysk/europeiska hundpopulationen som avelsbas.

En effektiv populationsstorlek bör överstiga 100 djur, vilket är möjligt att nå i samarbete med Ryssland och Europa.

Målsättning

Använda den tillgängliga avelsbasen i den rysk/europeiska populationen.

Använda obesläktade djur i avel från den rysk/europeiska avelspoolen.

Kortsiktiga mål

Att på ett effektivt sätt ta till vara det avelsmaterial vi har i Sverige och utnyttja det på bästa sätt. Att föra fram rasen i många olika sammanhang och visa på deras fina egenskaper och starka karaktärsdrag så de blir kända för gemene man.

Att inom 5 år:

Ha en avelsbas på minst 20st avelsdjur.

Lära känna den rysk/europeiska effektiva populationsstorleken samt dess olika avelslinjer.

SOK:s strategier för uppfödning av Sredneasiatskaja Ovcharka

CAO har genom månghundraårigt avelsarbete fått en speciell exteriör (beskriven i rasstandard), speciella egenskaper som arbets-, vakt-, och herdehundar, samt speciella mentala egenskaper. Varje uppfödare har ett ansvar för att dessa egenskaper bevaras och han/hon skall besitta erforderliga kunskaper om dessa. Uppfödare skall också ha kännedom om rasernas speciella defektproblem samt andra för rasen oönskade egenskaper. Uppfödare bör dessutom avstå från att göra avelskombinationer utan att först förvissa sig om att dessa i sig inte innebär en känd risk för att någon ärftlig defekt eller sjukdom skall uppstå. Det är viktigt att få uppfödarna att samarbeta för rasens framtid. Uppfödare bör informera rasklubben innan genomförd parning för att säkerställa att den genetiska mångfalden samt att rasens sundhet bibehålls. Rasen är numerärt liten och avelsbasen smal, det får till följd att man bör titta på helheten och inte på specifika detaljer.

Varje hane och tik som skall användas i avel

- Skall ha en god och rastypisk exteriör. Bedömning bör ske på officiell utställning, eller av person med mångårig erfarenhet av rasen.
- Skall ha ett gott rastypiskt temperament. Bedömning kan ske vid officiella mentalbeskrivningar, av domare på officiella utställningar, eller av annan mycket raskunnig person.
- En hund, som visar aggressivitet mot människor, överdriven aggressivitet mot andra hundar eller påtaglig rädsla för normala vardagliga störningar är icke lämplig för avel.
- Ingen hane eller sig tik ska överanvändas eller användas på ett sådant sätt så att s.k. flaskhalsar uppstår.

Hanhund som skall användas i avel

- Bör vara friförklarad från höftleds dysplasi.
- Bör vara mentalbeskriven.
- Skall ej vara behäftad med kända allvarliga genetiska defekter.
- Skall med stor urskiljning användas på tikar som uppfyller SOK:s krav på en avelstik.

Tik som skall användas i avel

- Bör vara friförklarad från höftleds dysplasi.
- Bör vara mentalbeskriven.
- Skall ej vara behäftad med kända allvarliga genetiska defekter.
- Skall ej föda sin första kull före 2 års ålder.
- Skall generellt ej föda mer än en kull per år. Se SKK:s grundregler

Ovanstående strategier kommer kontinuerligt att vara föremål för revidering allt eftersom nya målsättningar för avelsarbetet utformas

Det finns 4 kennlar med kull registrerad

Arctic Trail´s kennel
Gamekeeper´s Kennel
Heart Of Champ´s Kennel
Marquardsen Kennel

Referenser

Rasstandard
SKK Avelsdata
SKK hunddata

R.A.S är sammanställt av SBHK, därefter genomgången av SOK styrelse